

SKILLS FOR FREEDOM
PROJECT REFERENTIE 2015-1-IT02-KA204-015070

INTELLECTUELE OUTPUT 2

**Operationele Richtlijnen om de competenties
van gevangenen te ontwikkelen met artistieke
activiteiten**

OPERATIVE GUIDELINES

SKILLS FOR FREEDOM PROJECT REFERENCE 2015-1-IT02-KA204-015070

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Samenvatting

Introductie over de Operationele Richtlijnen	2
Deel I De experimenten	3
Oltre il cortile 2017	5
Certificiëren van creatieve competenties in een beroepsopleiding – een opleiding industrieel schilderen	8
De kunst van het leven in het leven van de kunst	11
De KuNst van VerandeRing	15
“Roberto Zucco” / Theaterproject in de jeugdgevangenis van Berlijn	16
Experimenteel drama en een theatre opleiding	21
RadioLogia – RadioLogy	24
Affetti Ristretti - Beperkte affecties	26
Deel II De sleutelthema's	28
Tabel met goede praktijken die geïmplementeerd werden in experimenten	31
Suggesties	32

Introductie over de Operationele Richtlijnen

De tweede fase van het Skills for Freedom project (S4F) bestaat uit experimenteel werk uitgevoerd door de volgende partners: ARCI Liguria, AufBruch, Asturia, Eurosucces Consulting, Izmir Governorship, Teatro dell'Ortica, UPSDA (United Professionals for Sustainable Development Association). Hierbij worden verschillende elementen in de praktijk gebracht, welke in de voorgaande fase van onderzoek en training onderzocht en verworven werden. Ook worden de concepten, denkwijzen en basisinstrumenten gebruikt die bepaald werden voor implementatie van artistieke initiatieven in de gevangeniscontext ten voordele van minderbedeelden zodat deze mensen nieuwe werkgerelateerde competenties kunnen verwerven. Het doel van het experiment is, naast het bijbrengen van meer realisme en ideeën vanuit de partners, het samenbrengen en ter beschikking stellen van essentiële informatie voor opbouw van de tweede intellectuele output (IO2) in de vorm van een gids voor de artistieke en theaterwereld. Ook beleidsmakers in gevangenissen kunnen hiervan gebruik maken voor het uitwerken van artistieke projecten die de professionele competenties van gedetineerden willen ontwikkelen. Hiervoor willen de projectpartners de goede praktijken verzamelen met aandacht voor:

1. Definiëren van leertrajecten die beantwoorden aan de leervragen van gevangenen voor ontwikkeling van vooraf bepaalde competenties
2. Cursussen ontwikkelen voor artiesten en gedetineerden alsook andere actoren die betrokken zijn bij het reïntegratieproces van gevangenen met toeleiding naar werk
3. Het samenbrengen van publieke en private structuren die betrokken zijn van het tewerkstellen van kwetsbare groepen.

Dit zijn de algemene contexten waarin deze richtlijnen zijn opgesteld om zo de doelstellingen van de experimenten te realiseren. Hierbij hebben de partners aandacht voor:

- Heeft het experiment als doel de professionele competenties van de gevangenen te ontwikkelen ?
- Heeft het experiment als doel de sociale en/of transversale competenties te ontwikkelen ?
- Heeft het experiment als doel een toekomst na detentie voor deelnemende gevangenen te geven ?
- Heeft het experiment als doel om contacten te leggen met actoren buiten de gevangenis muren ?

Deel I De experimenten

Dit deel is een samenvatting van de artistieke trainingen en voorstellingen die uitgevoerd werden door de projectpartners met gedetineerden in gevangenissen van België, Bulgarije, Cyprus, Duitsland, Italië en Turkije.

Acht experimenten werden uitgevoerd (3 in Italië). Hier enkele relevante data in samenvatting:

- Het totaal aantal gevangenen die betrokken waren: 140.
- 7 experimenten met volwassen gevangenen. 1 met jonge mannelijke gevangenen (16 – 23 jaar oud).
- 7 projecten werden uitgevoerd in een gesloten gevangenis. Eén in een probatie systeem (TR).

In de volgende sectie rapporteren we over de essentiële zaken van de 8 proeven, met de meest significante gegevens opgedeeld in homogene items.

Voor elk experiment is er een beschrijving:

- een eerste deel is de samenvatting van het type van uitgevoerde artistieke activiteit
- het tweede deel heeft informatie en kwantitatieve gegevens over de experimenten en contexten waarin ze uitgevoerd werden
- een derde beschrijvend deel met sleutelementen die ervaren werden door de partners van het project.

Het lezen van deze informatie kan onmiddellijk een bron van inspiratie zijn voor diegene die een artistieke activiteit wil opbouwen of verbeteren. In het laatste deel zullen de waarnemingen samengevat worden van deze elementen per topic met daarbij een synthese en specifieke aandachtspunten.

Type van activiteit

Het type van activiteiten welke uitgevoerd werden tijdens de experimenten bepaalde de opbouw van de structuur met arbeidscompetenties van de gevangenen die betrokken waren. Daarom was het belangrijk om het actieterrein goed te plannen en te definiëren zonder iets vanzelfsprekend te vinden. Alles verdiende maximale aandacht want het moest leiden tot een concrete en bruikbaar validatie- of certificatiesysteem van competenties die door de gevangenen verworven werden.

Het actieterrein voor de experimenten werd met veel vrijheid overgelaten in de handen van de partners zodat op de beste manier hun mogelijkheden konden benutten om met hun artistieke en culturele activiteiten resultaten te behalen. Hierdoor werd de bundel met richtlijnen samengesteld door middel van verschillende scenario's en plaatsen bij de opbouw van competenties van de gevangenen zodat niet enkel theater aan bod kwam, maar ook andere artistieke disciplines met in het bijzonder:

- 1) Theater (richtend naar : Acteur, Timmerman, Kostuumontwerper, Theater Directeur, Kleermaker, Licht & Geluid Techniker)
- 2) Andere artistieke disciplines (richtend naar Artist (schilder), Muzikant, Fotograaf, Scenarioschrijver, Beeldhouwer, Radio-operator, Discjockey)

Voornaamste activiteiten die uitgevoerd zijn

Het experimenten programma heeft rekening moeten houden met hele precieze en fundamentele operationele fasen voor het realiseren van de einddoelstellingen: startend van de **selectie** van de betrokken onderwerpen in de experimenten; hun **training** in relatie met de specifieke activiteiten die elke interventie wilde bekomen; het **construeren van het finaal spel/product**, en uiteindelijk de **relatie met de belanghebbenden** die mogelijks betrokken waren, wat een transversale activiteit was gedurende alle experimenten.

Oltre il cortile 2017

Trekkende organization: **TEATRO DELL'ORTICA - ITALIË**

Type activiteit	van	THEATER, gericht naar: acteur
Trainingstraject		Non-formeel

Korte beschrijving van het experiment

Het doel van dit experiment is de toepassing van methoden en instrumenten van sociaal theater in het belang van gevangenen. We bouwen een theater workshop op met gevangenen die een brug moet vormen naar het leven buiten de muren. De wereld buiten de gevangenismuren, van kind tot volwassene, komt zo in contact met de gevangenis, wat een eigenlijk onderdeel is van de samenleving.

Daarom willen we niet alleen focussen op de theater workshop voor vrouwen binnen de muren maar voor vrouwen buiten de gevangenis waarbij ook kinderen en adolescenten betrokken worden, alsook hun ouders en leerkrachten. Gedurende acht maanden realiseren 4 verschillende groepen een theatervoorstelling waarbij ze zowel het scenario schrijven als er zelf in acteren. Zo leren ze elkaar kennen door het schrijven van brieven zonder elkaar effectief te zien. Ze zullen elkaar op het einde wel kunnen zien, in het theater, wanneer ze samen de voorstelling spelen.

Het werken met de wereld buiten de gevangenismuren is een antwoord op een veel voorkomende vraag van gedetineerden: ze willen weten hoe ze zich zelf het beste kunnen organiseren, hun zelfvertrouwen terug opbouwen en leren op een postieve manier omgaan met anderen. De gedetineerden hebben het nodig om zichzelf "terug op te bouwen" na een zware straf, wat het resultaat was van omstandigheden gedurende hun leven. Sociaal theater is voor hun een effectieve kans om ergens in deel te nemen waarbij ze kunnen ontsnappen uit hun moeilijke situatie.

Structurele informatie	Plaats van het experiment	Gevangenis van Pontedecimo, Genua, Italië Teatro dell'Ortica, Genua, Italië basisschool "Anna Frank", Serra Riccò, Italië Secundaire school "Don Milani", Genua, Italië
	Type van gevangenis	Gesloten gevangenis
	Looptijd van het experiment in maanden	Acht maanden, van november 2016 tot juni 2017
	Looptijd van de training (totaal uren)	65 uren
	Moment van de training in de week	Theater workshop in de gevangenis: een keer per week, 2 uren. Eén repetitie in de gevangenis met alle betrokken volwassenen. Drie dagen met voorstellingen in het theater. De uiteindelijke meeting in de gevangenis voor het afsluiten en de interne opvolging.
	Doelgroep	Workshop met ouders en leerkrachten in Teatro dell'Ortica: één keer per week, 2 uren Workshops met studenten: gedurende de schooluren.

	Plaats van het experiment	De theater workshop in de gevangenis werd bijgewoond door een groep van 13 vrouwelijke gevangenen (op het einde van de straftijd en een straftijd die lang genoeg duurt zodat ze nog kunnen deelnemen aan het hele proces), met een leeftijd van 24 tot 60 jaar. Vier van hen hebben de workshop in de laatste fase toch verlaten omdat ze op het einde van hun straftijd waren. Eén andere gedetineerde die op probatie was heeft de volledige workshop doorlopen buiten de gevangenis muren. Daarom waren er uiteindelijk tien gedetineerden betrokken bij de uiteindelijke voorstelling. Tevens waren er bij het project twee klassen van twee verschillende scholen betrokken (basisschool 10/11 jaar oud; secundaire school, 12/13 jaar oud) ouders en leerkrachten van jonge studenten en actieve burgers (de theater workshop in Teatro dell'Ortica is toegankelijk voor iedereen).
--	---------------------------	--

Output van het experiment

De output van het experiment was een theatervoorstelling die 4 verschillende groepen betrof, “Amore maschile, femminile, neutro”, welke drie keer opgevoerd werden in Teatro dell'Archivolta, één van de meest belangrijke theaters in Genua. Het thema van de voorstellingen was de liefde: een universeel thema, waar iedereen zich kan herkennen, zowel binnen als buiten de gevangenis muren, wat iedereen diep raakt in het leven; zowel in positieve zin als negatieve zin.

Uitkomsten van het experiment

De laatste repetitie in het theater zelf, voor de eigenlijke voorstelling, tevens het enige moment waar alle deelnemers aanwezig waren, was een sterke test voor het samenwerkingsverband wat gepaard ging met timemanagement en probleemoplossen denken.

Trainingsmethoden

De methoden voor het theater zijn vooraf gekozen. Alle workshops zijn opgebouwd in een gemeenschappelijke structuur in drie fasen:

- AANVANGSFASE, gekarakteriseerd door het dagelijks leven waardoor men geleidelijk in het “normale leven” terecht komt ver van het leven van de mensen aan de basis.
- TUSSENFASE, waar het creatieve werk werd uitgevoerd: eerst wordt het contract samengesteld waar men de regels definieert, motiveert en verduidelijkt zodat iedereen zich hierin kan vinden zonder dat er mensen veroordeeld worden. Vervolgens wordt dit voorgesteld waarop de oefeningen voor het trainen van de acteurs kon starten. Dit houdt o.a. stem- en lichaams-oefeningen in met een onderzoek naar de expressieve dimensie en het gebruik van collectieve en persoonlijke ruimte. Ideeën, emoties en voorstellen worden verzameld en verwerkt in een creatieve en artistieke wijze.
- REINTEGRATIEFASE, welke wordt afgesloten op het einde van de sessie met een debriefing. Een rituele groet sluit de sessie.

Deze pedagogische methode was reeds getest gedurende onze lange ervaring met sociaal theater in verschillende omstandigheden, zoals het werken met mensen met mentale problemen en adolescenten met risicogedrag. Een sterk punt van ons project is de samenwerking met de samenleving buiten de gevangenis, wat een bijdrage levert tot de sociale inclusie van de gevangenen en voor externe workshops over sociale inclusie van de gevangenen zelf. De groepen die in onze theatervoorstellingen deelnamen buiten de gevangenis kunnen een echter steun betekenen voor gevangenen die zich moeten integreren wanneer ze vrijgelaten worden.

De rol van de medewerkers van de gevangenis

We werkten samen met de gevangenismedewerkers doorheen alle fasen van het project. In het begin werden we door hen geholpen met de vorming van de groepen van gevangenen die wilden deelnemen aan het project. Het was belangrijk om iedereen op de hoogte te houden gedurende de periode van activiteiten en de vorderingen van de gedetineerden alsook hun reacties op de activiteiten.

Dynamiek en oplossen van problemen

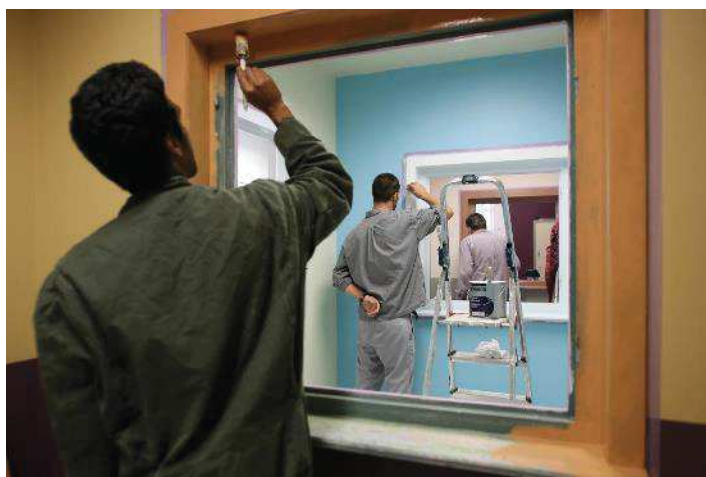
De gedetineerden op de hoogte houden over de workshop buiten de gevangenis en het werk van de kinderen op de scholen bleek motiverend te zijn voor hen. Ze waren altijd gefascineerd door de teksten die de kinderen naar hen toestuonden. Zoals we reeds vooraf vermeldde was de aanwezigheid van kinderen in het project een reden voor de gedetineerden om voorzichtig te zijn en zich zo goed mogelijk voor te stellen. Een ander punt was dat er een goede en creatieve atmosfeer kon opgebouwd worden door het voorbrengen van theater dat allemaal door de groep zelf werd opgevoerd. Zo had iedereen het gevoel dat ze een bijdrage leverden tot de voorstelling met de eigen ideeën en verhalen.

Netwerking

Teatro dell'Ortica is een onderdeel van de Nationale Associatie voor theater in de gevangenis, wat een ruim netwerk met nationale organisaties opleverde en daarna kansen voor disseminatie van het project. Recent, Teatro dell'Ortica organiseerde het “Destini incrociati” festival, waar ook een meeting was voor verschillende organisaties die betrokken zijn bij de associatie en ook de mogelijkheid hadden om het Skills for Freedom project toe te lichten.

VIDEO REPORTAGE VAN DE LAATSTE VOORSTELLING: <https://www.youtube.com/watch?v=oOxeLcKLkuU>

VIDEOSAMENVATTING VAN DE VOORSTELLING: <https://www.youtube.com/watch?v=lyUs7n7jJos>

Certificiëring van creatieve competenties in een beroepsopleiding – een opleiding voor industrieel schilder
Trekende organisatie: **ASTURIA VZW – BELGIUM**

Type of activiteit	ARTIST (SCHILDER) in een beroepsopleiding
Leertraject	Gekoppeld aan een leertraject van formeel leren

Korte beschrijving van het experiment

Dit experiment betreft een betaand leertraject met een beroepsopleiding in de gevangenis van Wortel (Belgium) – een beroepsopleiding tot industrieel schilder – waar gedetineerden hun artistieke competenties uitdrukken wanneer ze ingetkend hebben in een traject naar de arbeidsmarkt. Hierbij willen de trainers een kader opbouwen met een systeem van certificering met daarbij erkenning van transversale en professionele competenties. Dit kan inhouden dat men artistieke activiteiten kan erkennen in een modulaire cursus van “decoratief schilderen” voor gevangenen.

Structurle informatie	Plaats van het experiment	België, Minderhout, Gevangenis van Wortel
	Type van gevangenis	Gesloten gevangenis
	Looptijd van het experiment in maanden	10 maanden, van september 2016 tot juni 2017
	Looptijd van de training (totaal uren)	2 modules “creatief schilderen” van 40 uur elk
	Moment van de training in de week	5 voormiddagen per week van 07:45 tot 11:30
	Doelgroep	2 groepen van 10 mannelijke cursisten, met leeftijd van 20 tem 40 jaar met lager secundair onderwijs en detentie voor meer dan 1 jaar.

Output van het experiment

Dit project wil met een groep van gedetineerden – ethische minderheden, druggebruikers en mensen met mentale problemen - werken rond hun herstelproces in de gevangenis. Hierbij worden de deelnemers vooraf geselecteerd voor dit speciaal programma waarbij gefocussed wordt op artistieke en zachte competenties.

Uitkomsten van het experiment

Competenties van de lijst van het kader van I.O.1:

- het vermogen om realistisch te kunnen tekenen;
- kent de principes van constructief tekenen (gebruik van symmetrie, perspectief tekenen, proportioneel tekenen);
- het vermogen om levensecht te tekenen;
- het vermogen om afstanden te beoordelen, het begrijpen van perspectief en 3-dimensioneel denken;
- bij het tekenen van mensen, de kennis hebben van de anatomie van de mens met aandacht voor de proportionele verhoudingen van hoofd en lichaam;
- het vermogen om te tekenen vanuit geheugen en inbeelding;
- kennis hebben van materialen en het correct gebruik ervan;
- kennis hebben van compositie (weten hoe men visuele elementen moet ordenen in een kunstwerk);
- kennis hebben over het werken met kleuren, zeker in verband met veelkleurige werken.

Andere competenties:

- kritisch denken;
- gevoelig zijn voor detail en precisie;
- motivatie;
- geduld;
- probleem oplossend vermogen;
- behouden van een positieve attitude;
- effectief time management.

Andere uitkomsten van het experiment

De cursisten die succesvol zijn bij de evaluaties kunnen een certificaat krijgen binnen het formeel leren.

De rol van de medewerkers in de gevangenis

Een eerste opdracht voor het succesvol laten verlopen van het project was het samenbrengen van de projectmedewerkers, de experts en de medewerkers van de gevangenis. Gedurende de maandelijkse meetings werden analyses gemaakt van de ontwikkelingen in het project. De inzichten van de deelnemers en medewerkers in de activiteiten werden samengebracht in een formulier voor feedback. Voorafgaande gesprekken werden gevoerd met het beleid in de gevangenis van Wortel wat kon verdergezet worden in het kader van de reeds lang bestaande samenwerking met deze bestuurders.

Doelgroep benadering en selectie

We selecteerden de cursisten door middel van een interview met de gedetineerden gevolgd door een eerste selectie van de kandidaten door de werkgroepen. Vervolgens werd de definitieve groep gevormd waarop de documentenstroom van inschrijvingen in orde werd gebracht voor de deelnemers.

Gedurende de periode van september 2016 en januari 2017 werden er 28 interviews uitgevoerd met gevangenen in aanwezigheid van een probatie ambtenaar. Deze gesprekken werden ook gebruikt om de deelnemers te motiveren voor het hele programma van de opleiding tot industrieel schilder. De interviews gaven duidelijkheid aan de deelnemers over de benadering van de groep, de doelstellingen van het traject, de methoden die gebruikt werden, de regels voor het groepswork en andere specifieke zaken van de deelnemers.

Groepsdynamiek en oplossen van problemen

Het individueel benaderen van elke deelnemer in het programma voor herstel gaf een hoog effect op duurzaamheid en mentaliteitswijziging, waar andere deelnemers heel wat nieuwe sociale en werkgerelateerde competenties verkregen in aanloop van hun mogelijke vrijlating. Om dit effect nog te verhogen is een sterkere screening van de kandidaten belangrijk voordat ze toegelaten worden tot deelname aan het project.

Instrumenten voor certificering

We gebruiken de module “decoratief schilderen” van het Vlaams Departement Onderwijs om de creatieve competenties de certificeren van de gevangenen.

Netwerking

We hebben een presentatie gegeven over het project op de EPEA Training Conference 2017 in Wenen.

<http://www.epea.org/2017/>

De kunst van het leven binnen het leven van de kunst

Trekkende organisatie: **UPSDA – BULGARIJE**

Type van activiteit	THEATER, gericht naar: acteur Andere artistieke discipline: ARTIST (toegepaste kunsten - decoupage, decoratief schilderen, plastic bewerking, recycleren)
Leertraject	Non-formeel traject gekoppeld aan een systeem van formeel leren (decoratief schilderen – “Geestelijke effecten” is een deel van vakken die geleerd worden op een beroepsschool)

Korte beschrijving van het experiment

Het programma “Vind je kunst: De kunst van het leven binnen het leven van de kunst” heeft tot doel om praktische werk aan te leren door artistieke activiteiten. De participanten namen deel aan verschillende workshops die startten met ondernemerschap en handel, gevolgd door decoupage, geestelijke effecten en eindigen met een theaterproductie. Gedetineerden namen deel aan een module met simulaties in een leerbedrijf, welk opgebouwd werd als een reële vennootschap onder de regels en wetten van Bulgarije. Deze vennootschap was vervolgens verantwoordelijk voor het managen van de artistieke activiteiten, het organiseren van evenementen en de promotie van de producten. Omdat ze hierin een persoonlijke rol hadden, werden er bijkomende competenties aangeleerd door het spel, zoals het verantwoordelijkheid opnemen voor hun acties, het motiveren voor het werk en deelnemen in het proces van het nemen van beslissingen. Desondanks, het voorzag de gevangenen realistische handels- en werkcompetenties. De producten die ze aanmaakten gedurende de artistieke workshops werden op de markt gebracht en werkelijk verkocht. Het geld werd vervolgens gebruikt voor materialen voor de volgende workshops en het realiseren van de uiteindelijke tentoonstelling, alsook de ontwikkeling van portfolios.

Structurele informatie	Plaats van het experiment	Gevangenis van Plovdiv, Bulgarije
	Type van gevangenis	Gesloten gevangenis
	Looptijd van het experiment in maanden	7 maanden, van december 2016 tot juli 2017
	Looptijd van de training (totaal uren)	200 uren
	Moment van de training in de week	Van 6 tot 20 uren per week, 2 tot 5 keer per week

	Plaats van het experiment	De methodologie voor ontwikkeling van het speciaal rehabilitatie programma – meeting van 5 dagen met advocaten – 1 dag presentatie van het project voor de gevangenen – 1 dag selectie van deelnemers – 2 dagen TOT training – elke maand 1 dag meeting met partners – minimum 2 uren per maand
	Doelgroep	In totaal meer dan 40 mannelijke gedetineerden (met leeftijd tussen 18 en 55+) waren betrokken in het programma. De participanten hadden een verschillende scholingsgraad en straf tijd, de enige voorwaarde was dat het einde van hun straf tijd niet voor de einddatum van het project viel

Output van het experiment

Elke workshop heeft zijn producten: Decoratie voor Pasen (gebruik van decoupage technieken op magneten, flessen, eieren, dozen en andere vormen), vormen gemaakt van recyclage papier, schilderijen. Ze wilden allemaal op een tentoonstelling staan buiten de gevangensmuren en een theatervoorstelling werd gehouden voor een groep van gedetineerden, gevangensmedewerkers en specialisten van andere NGO's.

Uikomsten van het experiment

Een lijst van competences in het kader van I.O.1:

- Inter- en intrapersonlijke competenties (zichzelf organiseren, communicatie, teamwork, bewustzijn van diversiteit, leren leren, levenlang leren competenties), maar ook andere zachte competenties;
- Creatief denken;
- Motivatie;
- Gevoeligheid zijn voor details, precisie, zorgvuldig gebruik van materialen;
- Zelfanalyse, zelfcontrole, zelfreflectie, zelfbeoordeling;
- Kunnen inbeelden;
- Probleemoplossend denken;
- Basiscompetenties voor acteren: stemgebruik op stage, plastic bewerken, Stanislavski acteertechnieken, zingen, dansen;
- harde competenties relateerd aan schilderen en anderen artistieke activiteiten zoals snijden;
- communicatie competenties in de moedertaal en in vreemde talen;
- literaire competenties: lezen, schrijven en spreken.

Andere competenties:

- categoriserende competenties;
- competenties voor analyse van data;
- spreken voor publiek;
- conflictmanagement en onderhandelings competenties;
- information vergaren;
- lateraal denkvermogens;
- consequentieel denken;
- competenties voor het nemen van perspectief;
- eventplanning;
- ondernemings- en handelscompetenties, handelsetiek;
- talentmanagement;
- arbeidscompetenties.

De reclame hielp in het overbruggen van de vooroordelen in de samenleving en het verminderen van het stigma van de gevangenen. Er is nu meer en meer interesse in hun producten.

Een ander belangrijke uitkomst is het feit dat de gevangenismedewerkers hun eigen kunstprogramma's opmaakten, zelfs de meest sceptische personeelsleden. Ons programma creëerde een gezondheidscompetitie en specialisten kregen meer interesse om de producten van hun artistiek werk te laten zien aan de gevangenen.

Beschrijving van het personeel dat de opleiding aangeboden heeft

Met personeel bestond uit een psycholoog met 15 jaar ervaring in veld van correctioneel werk en training van competenties, en een directeur en actrice voor theater en cinema met meer dan 7 jaar ervaring. Bijkomend hadden we veel vrijwilligers in ons project: sociaal werkers en specialisten van CSRIVPLSB, een leerkracht voor de beroepsopleidingen, de medewerkers van de gevangenis, een psycholoog en ISDVR.

De rol van de medewerkers in de gevangenis

In ons werk hadden de medewerkers in de gevangenis een actieve rol: zij waren de hele tijd bij ons en deden zelfs enkele workshop in de kunsten, m.n. Japanse toegepaste kunsten en plastiekbewerking. Het programma had zelfd een impact op diegene die aanvankelijk sceptisch waren.

Doelgroepbenadering en selectie

We deden interviews met gevangenen en een initiële selectie of mogelijke deelnemers voor de beoogde doelgroep (met focus op gevangenen die horen tot kansengroepen – vertegenwoordigers van origine van ethnische minderheden, druggebruikers en gedetineerden met gezondheidsproblemen). Er werden voorafgaandelijk 80 interviews afgenomen met gevangenen in het bijzijn van een psycholoog van het project en een psycholoog van de gevangenis of het ISDVR's (inspecteur sociaal en correctioneel werk). Een overeenkomst tussen 3 partners werd opgesteld en getekend alsook een ethische code voor deelname.

De meetings werden ook gebruikt om deelnemers te motiveren om in te stappen in het programma. De interviews geven een duidelijk beeld voor de deelnemers hoe men de groep zal benaderen, de doelstellingen van het programma, de methodologie die gebruikt wordt, de regels van het groepswerk en speciale zaken van de deelnemers zelf die belangrijk kunnen zijn voor hen zodat ze het hele programma kunnen doorlopen.

Instrumenten voor certificering

De evaluatie van het traject werd uitgevoerd door de leerkrachten bij aanvang, tussentijds en op het einde. Evaluatie en assessment werd door de leerkrachten van de cursisten maar ook door de cursisten van de leerkrachten uitgevoerd. De eerste door middel van testen waarmee bij aanvang eerst de initiële competenties werden gemeten gevolgd door testen op het einde van het programma. De tweede door middel van feedbackformulieren die door de cursisten ingevuld werden op het einde van de module waarmee een evaluatie van de methodologie van het programma verkregen werd. Tevens werden er doorheen het programma voor leerkrachten zelfevaluaties voorzien op hun competenties en ook peer-to-peer assessments. De evaluatieschaal voor leerkrachten werd in 3 delen voorzien: evaluatie van gedrag, voor begrijpen en voor de evaluatie van de behaalde competenties.

Communicatie

Gebruikte kanalen:

- meetings met GDIN (Directoraat Generaal voor strafuitvoering) en alle parnters en belanghebbenden (persoonlijk) en medewerkers van de gevangenis;
- één-op-één meetings met gevangenen;
- discussies en feedback – met alle actoren van hierboven(gevangenen en experten);

- e-mails en officiële brieven uitgewisseld;
- interventies ter plaatse met gevangenen, flyers, brochures, uitnodigingen, nieuwsbrief en reclame gemaakt door deelnemers van het bedrijf;
- mediaverslaggeving – sociale en elektronische media. Events op FB, etc.

We bereiken: wijdverspreid publieke bekendheid, transparent projectmanagement, steun van belanghebbenden en disseminatie van goede praktijken. We hebben tevens een handbook met de methodologie verdeeld met als focus de validering van competenties die verworven zijn uit artistieke activiteiten.

UPSDA zal meetings hebben met belanghebbenden, vooral met diegene van het systeem van GDIN en die in de gevangenis werken met artistieke activiteiten. Dit in uitvoering van de doelstelling om de status te verbeteren van deze activiteiten in de gevangenis. Het is de bedoeling om het project op een nationaal niveau te brengen.

Networking

Ons netwerk:

- Gevangenis van Plovdiv
- GDIN (Directoraat Generaal voor strafuitvoering)
- CSRI (Centrum voor sociale rehabilitatie en integratie van volwassen gedetineerden en vluchtelingen)
- Associatie "Moeder tegen drugs"
- Beroepsschool "Penyo Penev"
- PTPI Glimlach – studenten hoofdstuk (mensen voor mensen internationaal)
- Het gezondheidsfestival van Plovdiv, inclusief een reeks van lokale organisaties.

The ArT of ChanGe

Trekkende organisatie: **EUROSUCCESS CONSULTING – CYPRUS**

Type van activiteit	THEATER, MUZIEK, SCHILDEREN
Leertraject	Non-formeel traject gekoppeld aan een systeem van formeel leren

Korte beschrijving van het experiment

Het hoofddoel van het programma is de reïntegratie van de kwetsbare groep van gevangenen, in eerste instantie binnen de gevangenis zelf en later in de samenleving. In Cyprus worden de gedetineerden sterk gestigmatiseerd wat een risicofactor op zich is voor het reïntegratieproces in de arbeidsmarkt en in de samenleving in zijn geheel. Tevens wil het trainingsprogramma zich ook richten op preventie zodat recidive kan vermeden worden en deelnemers niet meer in de misdaad komen.

De gevangenen namen deel aan een psychosociale training die opgebouwd werd met een reeks van workshops en acties die een hen de kans gaven om zich te uiten door middel van kunstwerken. De workshops behandelden:

- Vrije expressie van gevoelens, discussies over bezorgdheden en reflecties,
- Ontdek je sterktes en kwaliteiten waarop je kan bouwen om je zelfvertrouwen te verhogen door je creatief werk
- Karakterisering, woedebeheersing, conflictbehandeling, probleemoplossend vermogen
- Creatie van artistieke competenties door schilderen
- Expressie door middel van muziek en theater

De voornaamste competenties die ontwikkeld werden in dit programma waren communicatievaardigheden, empathisch vermogen, zelfrespect, zelfvertrouwen, teamgevoel, arbeidsvaardigheden, creatief denken, creativiteit door kunst en theater, kritisch denken en kennis over wat sociaal aanvaardbaar is en wat niet. Alle deelnemers verkregen een certificaat na afronding van de cursus. De gebruikte educatieve methoden bestonden uit formeel en non-formeel leren door theater, kunst, workshops, rollenspel, voordrachten, discussies, begeleiding en erkennen van verworvenheden.

Structural information	Plaats van het experiment	Gevangenis, Nicosia, Cyprus
	Type van gevangenis	Gesloten gevangenis

	Looptijd van het experiment in maanden	5 maanden, van februari tot juni 2017
	Looptijd van de training (totaal uren)	20 uur
	Moment van de training in de week	2 x 2 uur sessies per maand
	Doelgroep	20 mannelijke deelnemers met leeftijd van 21 tot 40, de meeste van het niveau basiseducatie. De groep bestond uit verschillende cursisten met een gemiddelde straf tijd.

De rol van de medewerkers in de gevangenissen

Het ministerie van justitie en binnenlands bestuur was verantwoordelijk voor de organisatie van de gevangenissen. De directeur van de gevangenis was diegene die toegang kon verlenen in de gevangenis voor activiteiten. Andere belanghebbenden waren de ondewijscoördinator die in staat was voor het onderwijs in de gevangenis en de leerkrachten die geïnformeerd werden over het programma “The ArT of ChanGe”. Aanvullend waren de bewakers verantwoordelijk voor de bewegingen van en naar de activiteiten van de gedetineerden.

De dynamiek en problemen van de groep van cursisten

Het voornaamste probleem van het traject was het gebrek aan extra tijd voor de trainers om degelijk samen te werken en om een uiteindelijke officiële presentatie te geven om de resultaten kenbaar te maken. Ter verbetering is het aan te raden om meer tijd te voorzien voor de activiteiten en te zorgen voor meer stabiliteit in de frequentie van de afleveringen.

Netwerking

Het “The ArT of ChanGe” programma team informeerde de andere gevangenissen dat ze een intense samenwerking hadden met het departementaal gevangeniswezen van Cyprus. Bijvoorbeeld had de open gevangenis van Kreta “Ayia” hierop een e-learning platform opgestart. Daarenboven heeft het team van programma experts alle andere partners van andere Europese projecten geïnformeerd over het initiatief.

Aanvullend, het team van dit programma rapporteerde ook naar “Ayia Skepi” wat een flankerende anti-drug organisatie is die werkt met gedetineerden met een drugverslaving. Tevens is het belangrijk te vermelden dat er contacten en communicatie was met de gemeente Strovos die met kwetsbare jongeren werkt.

“Roberto Zucco” / Theater project in de jeugd gevangenis van Berlijn

Trekkende organisatie: AUFBRUCH – DUITSLAND

Type van activiteit	DRAMA & THEATER, richtend tot : Acteur
Leertraject	Non-formeel traject gekoppeld aan een systeem van formeel leren(Cultureel Competentie Rapport)

Korte beschrijving van het experiment

Het project is een theatervoorstelling waar 15 gedetineerden betrokken worden van de jeugd gevangenis van Berlijn onder leiding van externe professionele artiesten. Na 12 weken van repetities hebben we 6 publieke voorstellingen gehouden in de gevangenis zelf.

Het project is een artistieke en theatrale reflectie over de rol van idolate criminelen met tevens een kritische reflectie over de kunsten. Het project wil het aanleren van nieuwe sociale, professionele en artistieke competenties faciliteren gedurende alle fasen van het traject, gaande van de start tot de uiteindelijke opvoering. AufBruch wil de toeschouwers betrekken zodat ze een ander inzicht krijgen over de gevangenis en de gedetineerden waarbij een mogelijk actieve rol kan gegeven worden aan de samenleving om ex-gedetineerden te laten reïntegreren.

De project zal geëvalueerd worden door een extern professioneel instituut over het hele leertraject.

aufBruch zal het werk van de deelnemers certificeren a.d.h.v. een methodologie van het Cultureel Competentie Rapport, wat een Duits certificeringssysteem is voor artistieke en culturele competenties. Dit certificaat bewijst dat competenties van de deelnemers die ze verworven hebben tijdens het leertraject zodat ze meer kansen krijgen op de arbeidsmarkt in Duitsland en de Europese Unie.

Structurele informatie	Plaats van het experiment	Jeugdgevangenis van Berlijn, Duitsland
	Type van gevangenis	Gesloten gevangenis
	Looptijd van het experiment in maanden	4 maanden, van december 2016 tot mei 2017
	Looptijd van de training (totaal uren)	240 uren
	Moment van de training in de week	4 dagen per week / 4 of 6 uren per dag
	Doelgroep	2 maanden van evaluatie
	Plaats van het experiment	15 jonge mannelijke gedetineerden (16 – 23 jaar oud)

Output van het experiment

De output van het project is een theatervoorstelling met 6 opvoeringen (elk 120 toeschouwers) en een externe evaluatie opgesteld door een professioneel evaluatie orgaan (Univation) wat leidt tot het certificaat in het systeem van de Cultureel Competentie Rapport.

Uitkomsten van het experiment

Artistieke competenties:

- uitvoering voor een groep van toeschouwers;
- taalbeheersing, jezelf kunnen voorstellen voor een publiek;
- verschillende rollen spelen;
- lezen, aanleren en voortbrengen van moeilijke artistieke teksten;
- zorgvuldig behandelen van verschillende materialen;
- zelf teksten schrijven;
- leren leren: huiswerk maken, onthouden, herhalen.

Sociale competenties:

- discipline / interpersoonlijke competenties / vertrouwen / zelfrespect;
- aanvaarden van andere culturen / interculturele competenties;
- kritisch denken;
- creatief denken;
- competenties om handel op een nieuwe manier te voeren;
- timemanagement;
- teamwerk;
- anderen helpen en ondersteunen;
- conflict beheersing;
- agressiecontrole;
- een project uitvoeren met mensen waarmee je voordien nooit contact hebt gehad;
- wegwerken van vooroordelen;
- tolerant zijn t.o.v. andere culturen, posities en dieën.

Andere competenties:

- succesvol creëren van een project van start tot het einde;
- motiveren om andere projecten te creëren;
- het vermogen hebben om de eigen competenties in te schatten;
- verantwoordelijkheid nemen;
- kunnen interacties hebben met de pers / media / sociale media.

Uiteindelijk was de theatervoorstelling die we opvoerde een interessant en modern resultaat en de toeschouwers vonden het impessionnant. Tevens bleek dat twee deelnemers die in de zomer vrijgelaten werden, konden deelnemen in projecten van aufBruch buiten de gevangenis.

Beschrijving van het personeel dat de training verzorgde

De trainers hadden een universiteitsdiploma en 2 tot 20 jaar ervaring met artistieke projecten in de gevangenis. Het team was samengesteld uit een directeur, een muziekleraar, een choreograaf, een scenarioschrijver, een video-artist, enkele assistenten, een scenograaf en een kledingontwerper.

De rol van de medewerkers van de gevangenis

aufBruch had reeds een samenwerkingsakkoord met de jeugdgevangenis. De directeur van de gevangenis is betrokken en de directe partner voor het project is het sociaal-pedagogisch departement. Reeds bij aanvang van de planning tot het einde van het project bleven we in contact met elkaar en discussieerden we over elk probleem waarbij sociaal werkers het proces begeleidden.

We werkten op het domein van de school en wij waren de enigen die aanwezig waren tijdens de repetities met minderjarigen.

De bewakers en het veiligheidsdepartement ondersteunden de voorstellingen, maar er zijn bewakers die de verschillende methoden van werken in het artistiek project niet begrijpen.

De dynamiek en problemen van de groep van cursisten

Om de gedetineerden te motiveren om gedurende 3 tot 4 maanden deel te nemen aan het project tijdens hun vrije uren (elke week meer dan 20 uur) is een moeilijk en problematisch proces. Daarom blijft het individueel motiveren van elke deelnemer noodzakelijk. Men kan motiveren door:

- teksten en rollen;
- integratie van eigen teksten in de voorstelling;
- het spelen van scènes met muziek die ze begrijpen en graag horen;
- persoonlijke gesprekken;
- discussies over problemen;
- het geven van aanmoedigingen.

Iedereen van het team zorgt voor het behoud van de discipline. Persoonlijke gesprekken zijn dikwijls nodig. Tevens moeten mensen met depressies en psychologische problemen individueel gesteund worden.

Een hoog percentage van de gevangenen in een jeugdinstelling hebben een migratie-achtergrond waarbij velen een taalachterstand hebben. Daarom moet men een individuele begeleiding voorzien i.f.v. oefenen in het gebruik van teksten. Elke dag wordt er in koor geoefend in het luidop spreken voor een publiek.

Er kunnen ook communicatieproblemen ontstaan in de gevangenis waardoor een goed netwerk belangrijk is om dit op te vangen. Het is daarom belangrijk om de beweegruimte van de deelnemers goed af te lijnen tijdens de repetities waaraan de gevangenen deelnemen.

Instrumenten voor certificering

We bieden de cursisten twee soorten certificaten aan:

- een certificaat van deelname;
- een cultuur competentie rapport: een Duits model voor validatie en certificering van verworven competenties in culturele projecten.

Het cultuur competentie rapport is een boekje over de individuele training in de vorm van een portfolio. Het beschrijft gedetailleerd het proces van culturele vorming, het doorlopen traject in het project en sterkten van de deelnemers. Het bestaat uit een nauwkeurige beschrijving van artistieke activiteiten met in bijlagen documenten en resultaten zoals foto's, CDs, DVDs of andere bewijzen. Deelname aan het project gebeurt steeds op vrijwillige en individuele basis. Elk jongere beslist zelf of hij een certificaat wil behalen voor zijn activiteiten in de culturele vorming. Daarenboven is het een belangrijk gegeven dat de jongeren zelf actief betrokken zijn bij het samenstellen van hun eigen cultuur competentie rapport. Op deze manier zijn ze zelf op de hoogte over hun sterkten. Het bewijs van deze competenties in culturele vorming geeft de jongere een duidelijk beeld over wat hij heeft gedaan.

(Voor meer informatie over het Cultureel Competentie Rapport:

<https://drive.google.com/drive/folders/0B6NH9B56EdzvTWM3bWVIZFR3YWw>)

Communicatie

Stappen:

- Projectplanning (S4F Project / Meetings in Berlijn en Genua)
- Samenwerking met de jeugdgevangenis van Berlijn met samenwerkingsvereinkomst)
- Teambuilding (Team met externe medewerkers, Trainers)
- Overeenkomst voor evaluaties (met Univaton, Senaat van Berlijn en de jeugdgevangenis)
- Reclame in de jeugdgevangenis
- Teambuilding met interne medewerkers / samenwerking met sociaal werkers en groepsleiders
- Contracten voor deelname met de gedetineerden (fotorechten en regels)
- Fase voor repetities (opgevolgd door Univaton in samenwerking met de jeugdgevangenis)
- Plannen van de voorstellingen
- Website / internationaal zichtbaar / Facebook, LinkedIn
- E-mail nieuwsbrief / Samenwerking met de Senaat van Justitie van Berlijn
- Persberichten / Interviews / Uitnodigen van journalisten
- Reclame maken / Flyer, Poster, Trailer
- Uitnodigen van belanghebbenden, supporters, liefdadigheid, artisten, verspreiders
- Uitnodigen van de bewakers, sociaal werkers, medewerkers in de gevangenis
- Ticketverkoop
- Veiligheidscontrole van de bezoekers / in samenwerking met de jeugdgevangenis
- Voorstellingen / open publieke discussies na elke voorstelling
- Analyses / Evaluatie en gesprekken met de deelnemers, Univaton, jeugdgevangenis
- Analyses voor S4F
- Barbecuefeestje met de deelnemers aan het einde
- Groepsgesprek dagelijks

Netwerking

Ons netwerk:

- Jeugdgevangenis van Berlijn (Samenwerkingsvereinkomst)
- Artisten die samenwerken met aufBruch
- De Senaat van Berlijn (Projectplan, Evaluatieplan)
- Sociaal werkers, groepsleiders in de gevangenis
- Journalistenverenigingen en reclamekantoren
- Universiteiten en hogescholen (studenten die onderzoek doen voor het project)
- Andere projecten en bedrijven (soms in de voorstellingen en de open discussies)

Voor de finale voorstelling hadden we belanghebbenden uitgenodigd (supporters, liefdadigheid, artisten, verdelers, NGOs, de senator van justitie, de directeurs van de gevangenissen in en rond Berlijn, bewakers, sociaal werkers, medewerkers in de gevangenis en families van de gevangenissen). Het project is ook betrokken bij andere Europese projecten zoals PRALT en PROVA.

Experimenteel drama en theater cursussen

Trekkende organisatie: **IZMIR GOUVERNEURSCHAP – TURKIJE**

Type of activiteit	DRAMA & THEATER, richtend tot: Acteur, Animator voor toeristische diensten
Leertraject	Non-formeel traject gekoppeld met een systeem van formeel leren

Korte beschrijving van het experiment

Het experiment heeft tot doel om gedetineerden professionele competenties te laten verwerven door middel van theater. Hierdoor wordt het programma een deel van hun herstelproces waardoor ze mogelijk een beter leven kunnen leiden na hun vrijlating. Er wordt begeleiding voorzien alsook het aanleren van basiscompetenties voor de arbeidsmarkt zodat ze deze nadien kunnen gebruiken in hun professionele loopbaan.

Er werd een training in modulaire vorm aangeboden, ontwikkeld voor de experimentale fase van dit project, met aandacht voor de noden en de scholingsgraad van de deelnemers. Tevens werden er trainingen voorzien in een vrije gespreksruimte tussen verschillende cursisten zodat ze het vooropgestelde doel konden behalen.

Structurele informatie	Plaats van het experiment	Izmir Directoraat voor probatie, Izmir, Turkije
	Type van gevangenis	Izmir Instituut voor probatie is een open detentie centrum
	Looptijd van het experiment in maanden	3 maanden, van februari tot april 2017
	Looptijd van de training (totaal uren)	144 uren
	Moment van de training in de week	12 uren per week, 3 uren per dag, 4 dagen per week (dinsdag tot vrijdag)
	Plaats van het experiment	Er werden drie extra theatervoorstellingen gegeven door de cursisten en vier meetings met deelname van de trainers en andere medewerkers van het project om een evaluatie te houden over de voortgang van het project, m.i.v. probleemoplossingen.
	Doelgroep	5 mannelijke (2 van hem waren andersvalide), 1 vrouw en 1 transgender met een totaal van 7 cursisten van het directoraat voor probatie. De

		scholingsgraad van de cursisten was: 2 basiseducatie, 2 lager secundair onderwijs, 2 hoger secundair onderwijs, 1 hoger onderwijs.
--	--	--

Uitkomsten van het experiment

Het resultaat van de opleiding was een reeks van verworven competenties die kunnen gebruikt worden bij tewerkstelling, waarbij er ook begeleiding en psychologische ondersteuning voorzien werd door de trainers met als doel het rehabilitatie proces van de gedetineerde optimaal te laten verlopen. Door het groepsaanbod konden de cursisten ook leren hoe ze zich moeten gedragen in groep, met een zekere discipline, gevoelig voor correct sociaal gedrag en een positieve houding t.o.v. de trainingen zelf. Het werd zeker merkbaar tijdens de voorstellingen dat de cursisten meer zelfvertrouwen kregen.

Doelgroep benadering en selectie

De cursisten werden geselecteerd vanuit een groep van vrijwilligers in de gevangenis van het directoraat voor probatie in Izmir. Ze doorliepen een interview met de trainers die nagingen of minimaal beschikten over een diploma basisonderwijs omdat ze moeten kunnen lezen voor dit project.

De dynamiek en problemen van de groep van cursisten

Bij de opstart van de module in het kader van dit nieuwe project, werden de eerste lessen ingevuld met communicatie en schrijfklassen die in het formeel onderwijs gebruikt werden, gecombineerd met voordrachten en vraag-en-antwoord momenten. We stelden echter vast dat de aandacht van de cursisten wegzakte waardoor we ons aanpasten en een combinatie maakten van formeel en non-formeel onderwijs in het leertraject.

Deze aanpassing gaf een verhoging van de deelname van de gedetineerden in het leertraject. We gebruiken opwarmertjes, oefeningen die de aandacht trokken, online video's, oefeningen en spelletjes op effectieve communicatie en schrijfoefeningen. Het werd duidelijk dat na de wijziging van aanpak de cursisten meer enthousiast waren voor dit experiment en op een positieve manier de resultaten beïnvloedden.

Instrumenten voor certificatie

Het is verplicht om toestemming te krijgen voor het leertraject en voor de leerinhouden van Trukse nationaal directoraat voor onderwijs voor het kunnen certificeren van een trainingsactiviteit in Turkije. Daarom moeten we samenwerken met het Turkse nationaal directoraat voor onderwijs van Izmir – Centrum voor publiek onderwijs Buca – voor het kunnen certificeren van het experiment met drama & theater. We zijn ons experiment pas opgestart nadat we toestemming hadden gekregen van dit central orgaan zodat we zeker waren dat we de cursisten een erkend certificaat konden geven als de opleiding hadden afgerond. Het certificaat van deelname aan de drama cursus bewijst dat de cursiste de competenties heeft verworven in de theater en film wereld met als mogelijk jobs figurant of animator in toeristische omgeving. Dit certificaat is ook geldig in het buitenland indien het vertaald is en geodgekeurd door het Turkse nationaal directoraat voor onderwijs.

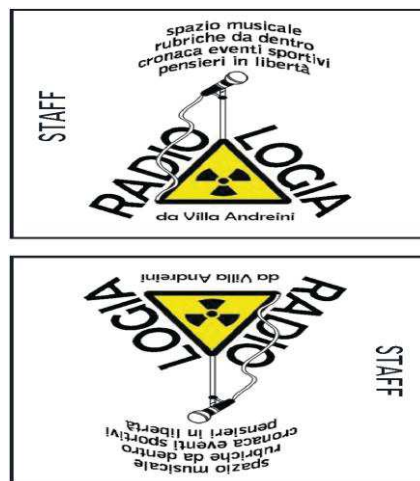
Communicatie

Om het experiment te laten doorgaan hadden we de toestemming nodig van de publieke overheden. We hebben hiervoor een feitelijk gesprek gehad met de belanghebbende overheden waarbij de planning van de verschillende fasen van het project vastgelegd werden, gevolgd door een officiële brief om dit formeel te bevestigen. Om een gezonde communicatie te verzekeren tussen de projectmedewerkers werden er regelmatig vergadering gehouden om het verloop op te volgen. De trainers en andere projectmedewerkers namen hieraan deel afhankelijk van de problemen en/of onderwerpen die besproken moesten worden. Natuurlijk werd er ook gebruikt gemaakt van e-mail tussen de medewerkers om informatie uit te wisselen ten behoeven van een goed projectverloop. Feitelijke interviews en interviews langs de telefoon werden gebruikt voor communicatie met belanghebbenden.

Netwerking

Ons netwerk:

- Turkse nationaal directoraat van Izmir – levenslang leren departement: Verantwoordelijk voor volwassenenonderwijs, inclusief alle soorten van onderwijsactiviteiten voor gevangenen en veroordeelden boven de 18 jaar.
- Turkse nationaal directoraat van Izmir – Centrum voor publiek onderwijs Buca: We hebben hiermee nauwe banden gekregen waarmee de certificering van de cursussen verzekerd worden. Dit is een centrum dat onder toezicht staat van het levenslang leren departement van het National Directoraat voor onderwijs.
- İŞKUR Izmir: Een publieke werknemersorganisatie. İŞKUR is een agentschap voor tewerkstelling dat bestuurd wordt door de overheid. Dit instituut brengt werkzoekenden en werkgevers bij elkaar en verzorgt ook training alsook adviezen naar de arbeidsmarkt..
- Stichting voor het vrijlaten van kinderen in Izmir en associatie van Izmir “Touch One’s Life”: Deze twee NGO’s werken actief in het veld van de rehabilitatie van gevangenen of ex-gevangenen.

RadioLogia – Werken met radio

Trekkende organisatie: **ARCI LIGURIA – ITALY**

Type van activiteit	RADIO-OPERATOR (Scenarioschrijver, Stemtrainer, Geluidstechnicus en Redacteur)
Leertraject	Formeel en non-formeel leertraject

Korte beschrijving van het experiment

Het experiment betreft cursus over een radioproductie op basis van formeel en non-formeel leren. Het maken van radio is een instrument dat gebruikt wordt om gevangenen hun zelfvertrouwen te versterken alsook hun zelfkennis en competenties om effectief zelf op een professionele manier radio te maken. Het hoofddoel van dit experiment is in eerste instantie het autonoom leren werken door gevangenen aan een vooraf bepaalde opdracht zoals het schrijven van column of podcasts. Het uiteindelijke doel is het uitzenden van het radioprogramma, zowel binnen als buiten de gevangenis en de productie van audioboeken.

RadioLogia geeft artistieke (schrijven, lezen, opvoeren) en technische (geluidsoptnamen en aanpassen) competenties door, verhoogd ontwikkelingen van zachte competenties en zorgt voor een positieve houding t.o.v. het leven in en buiten de gevangenis.

Structurele informatie	Plaats van het experiment	Casa Circondariale Villa Andreini, Genua, Italië
	Type van gevangenis	Gesloten gevangenis
	Looptijd van het experiment in maanden	6 maanden, van januari tot mei 2017
	Looptijd van de training (totaal uren)	42 uren
	Moment van de training in de week	2 uren per week
	Doelgroep	15 mannelijke cursisten, leeftijd tussen 20 en 40

Output van het experiment

RadioLogia levert een bijdrage tot het sociaal werk voor mensen in gevangenschap. Dit project probeert veroordeelden te motiveren om deel te nemen aan een nieuwe speciale vorm van non-formeel leren waarbij men een radioprogramma

maakt (van het schrijven van teksten tot het bewerken van geluidsopnamen) en tevens werkt aan sociale competenties. Op het einde van het project kunnen de deelnemers zichzelf herkennen in het werk alsook reflecteren op de productie dat ze opmaakten zijnde het radioprogramma en de uitzending ervan.

De materiele outputs waren podcasts; De bijbehorende resultaten waren de verhoging van het zelfvertrouwen en een vernieuwd zelfbesef van de cursisten ten opzichte van hun vrienden, familie en samenleving. Op dit moment blijft het project doorlopen met een nieuwe output als resultaat m.n. rekening houdende met de verworven competenties zal ARCI Liguria met de betrokken gevangenen audiotoeën opmaken.

Uitkomsten van het experiment

De ontwikkelde competenties van dit experiment waren :

- operator: scenarioschrijven (profiel van scenarioschrijver);
- stemtraining voor radio (profiel van acteur);
- geluidstechnicus (profiel geluidstechnicus);
- teamvorming;
- kritisch denken;
- probleemoplossend vermogen;
- positieve instelling behouden;
- humor;
- verantwoordelijkheidszin;
- motivatie;
- goede communicatie vaardigheden.

Andere competenties:

- het vermogen om nieuwe zinnen op een korte tijd te leren, het aanpassen van een scenario met wijzigingen en doorhalingen;
- bewust zijn dat je houding een effect heeft op de instellingen van de microfoon;
- kennis hebben van de opstelling, aanpassing en werking van de geluidsinstallatie van de radio en toebehoren;
- technische kennis van electriciteit en electronica;
- communicatie en mediakennis van mediaproducties alsook communicatie en disseminatietechnieken en methoden.

Sterke elementen van dit experiment waren:

- opbouwen van een attitude en een instelling van samenwerken tussen de gevangenen;
- het autonoom kunnen werken aan columns en radioprogramma's;
- de radiouitzendingen geven vele kansen om interessante uitwisselingen mogelijk te maken tussen andere activiteiten in de gevangenis.

Beschrijving van het personeel dat de opleiding aangeboden heeft

Eén van de trainers heeft een achtergrond in onderwijs, theater en sociaal werk (acteur in het theatergezelschap "Il Reatto" en tevens leerkracht). De tweede trainer heeft veel ervaring in het coördineren van activiteiten in gevangenissen in de periode van 2010 tot 2017, is betrokken in de planning van DJing, hip hop, spray art, etc en een help-desk (ex-

)gevangenen. Eén van hen heeft deelgenomen aan de groepstrainingen van het project S4F. Ze behaalden allemaal het S4F C2 certificaat (Afstandsleren).

Affetti Ristretti – Beperkte affiniteit

Trekkende organisatie: ARCI LIGURIA – ITALY

Type van activiteit	ARTIST (schilderen, illustreren, toegepaste kunsten)
Leertraject	Non-formeel traject

Korte beschrijving van het experiment

Het experiment bestaat uit een non-formele opleiding in schilderen als een instrument waarmee het zelfrepect van de gevangene versterkt wordt en de vader-zoon relatie verbeterd wordt. Hierbij wordt er gestart met een fotoboek voor kinderen, gevolgd door het gebruik van een boek met pedagogische lessen waarmee Affetti Ristretti artistieke technische competenties aanleert m.i.v. zachte competenties en het opbouwen van een positieve houding t.o.v. het leven binnen en buiten de gevangenis.

Structurele informatie	Plaats van het experiment	Gevangenis van Marassi, Genua, Italië
	Type van gevangenis	Gesloten gevangenis
	Looptijd van het experiment in maanden	6 maanden, van februari to juli 2017
	Looptijd van de training (totaal uren)	20 uren
	Moment van de training in de week	2 uren om de 15 dagen
	Doelgroep	10 mannelijke cursisten met leeftijd tussen 28 en 55 jaar oud met lager secundair onderwijs

Trainingsmethoden

De trainers gebruikten een interactieve aanpak en non-formele educatieve methoden. Al de artistieke workshops hadden

een eigen methodologie die bepaald werd door de toegepaste kunst en uitvoering (collage, waterkleuren, tamponeren, etc.). In het verloop van het programma werden de volgende leermethoden gebruikt: lezen (of proberen te lezen, ook hardop), tekenen (verwerven van nieuwe manuele technieken), vertellen van verhalen (het bewustworden van de verantwoordelijkheden van het vaderschap), presentaties, groepsdiscussies en individueel werk.

Output van het experiment

Affetti Ristretti leverde een bijdrage voor het realiseren van deze projectresultaten als sociaal werker met mensen die leven in gevangenschap, in het bijzonder met vaders die geen contact meer hebben met hun zonen. Het project wil veroordeelde mensen motiveren om deel te nemen aan een nieuwe gespecialiseerde opleiding om zich terug bewust te laten worden wat het vaderschap betekend door middel van artistieke activiteiten (schilderen en illustreren in het bijzonder) met ook aandacht voor sociale vaardigheden. Op het einde van het project is er ruimte voor zelfexpressie en worden de artistieke producties voorgesteld met een voorstelling. De materiele output bestond uit schilderijen (kunstwerken). De bijkomende resultaten waren een verhoogd zelfrespect en vernieuwd bewustzijn van cursisten ten opzichte van hun familie en een deel van de samenleving.

Netwerking

ARCI Liguria is als lid van de “Conferenza Regionale Volontariato Giustizia” (Regionaal bureau voor vrijwilligers in justitieel werk) actief betrokken bij de verdediging van de rechten van gedetineerden en – in samenspraak met het bureau – biedt hen en hun families dagelijks effectieve steun. In samenwerking met het Ministerie van Justitie en andere organisaties steunt ARCI Liguria de gevangenen door middel van verschillende projecten in verschillende gevangenissen (Sanremo, Pontedecimo, Marassi, Imperia, La Spezia). De associatie is ook een lid van “La rete che unisce” (een participatief netwerk) ATS, met meer dan 30 organisaties die actief zijn in de gevangenissen in de regionale context, wat een breed verband oplevert waarin projecten en resultaten vlot kunnen verspreid worden. En natuurlijk kan ARCI ook rekenen op het eigen netwerk met meer dan 330 entiteiten (circoli) en meer dan 55.000 leden in Ligurië, evenals het nationale niveau met ARCI Nationaal. We moeten hierbij zeker ook de relaties en demonstraties vermelden waarbij het publiek interesse toonden voor het project en de contacten met de EPEA European Prison Education Association.

DEEL II De sleutelthema's

Op basis van de uitgevoerde experimenten en de rijke uitwisseling van verzamelde informatieve en voorgesteld in het vorige hoofdstuk, heeft men 10 domeinen kunnen identificeren, die als indicator voor een opstart van een artistieke activiteit in de gevangenis kunnen bepalen:

1. Output van het experiment
2. Uitkomst van het experiment
3. Competenties van de medewerkers
4. De rol van de medewerkers in de gevangenis
5. Target approach and selection
6. Training delivery methods
7. Group dynamics and problem solving
8. Certification tools
9. Communication
10. Networking

Niet alle partners waren tot de mogelijkheid om al deze elementen te betrekken in hun experimenten. Maar deze 10 topics in deze domeinen zijn minstens bij één van de experimenten getest geweest doorheen dit project, maar in de praktijk meerdere per experiment, wat essentieel bleek te zijn voor het success van het werk van de gedetineerde.

We zullen de betekenis en eigenschappen van elk domein in volgende verklaren:

Output van de experimenten (activiteit)

De output van de experimenten van een nieuwe activiteit is “het finaal object” van artistieke of theatrale realisatie. Het is een activiteit met een resultaat, een effect of een productie wat verkregen wordt na het volgen van de omschrijving van het finaal object (project output).

Uitkomsten van de experimenten

Aangezien de uitkomsten de resultaten zijn van het productieprocessen, zullen ze beïnvloed zijn door de aanpassingen en gedragingen van de uiteindelijke begunstigen en/of ontvangers. We stellen vast in het S4F project, dat fundamentele uitkomsten het verwerven en certificeren van arbeidscompetenties zijn tijdens het doorlopen van de experimenten. Dit heeft als basis:

1. De competenties uit de lijst in het kader van de eerste intellectuele output (ref. Gemeenschappelijk Europees Kader van de competenties ontwikkeld door de kunsten en theatre voor gedetineerden – Uitvoerend rapport, DEEL V - A3 Kader van competenties – analyses en definiëring): Communicatieve competenties, Sociale competenties, Empatisch vermogen, Zelfrespect, Zelfvertrouwen, Teamspeler, Creatief denken, Artistieke competenties, Professionele competenties...
2. Andere competenties die niet in dit rapport zijn opgenomen. Dit is een lijst met zachte en harde competenties die de basis kunnen zijn van een uiteindelijke certificering op lokaal, national of transnational niveau wat de kern zal worden van de derde fase van het S4F project.

Dit zijn ook uitkomsten die niet inbegrepen waren in de voorgaande lijst maar gerelateerd kunnen worden aan de wijzigingen van de ontwikkeling van de competenties van de gedetineerden (bijvoorbeeld, een gedetineerde beslist om deel te nemen aan een professionele opleiding, of misschien vindt hij zelfs werk...), of gerelateerd kunnen worden aan wijzigingen bij andere betrokkenen van het project (de medewerkers van de gevangenis, de toeschouwers bij de uiteindelijke evenementen...). Waarom is het belangrijk om deze 2 onderwerpen duidelijk te stellen ? We kunnen niet uitsluiten dat een gedetineerde de artistieke activiteiten volgt omwille van tijdverdrijf, om zo het verblijf in de gevangenis minder saai te maken. Daarom is het scherp stellen van doelen, het plannen van output en uitkomsten belangrijk om deze te relateren aan de bredere objectieven van het project. In het bijzonder moeten de artistieke resultaten van de gevangenen afgezet worden tegenover de verworvenheden van de deelnemers. De vraag wordt gesteld of de deelnemer naast het deelnemen aan de artistieke activiteit ook nog een ander betekenisvol voordeel kan realiseren, naast deze van de toeschouwers (indien er toeschouwers zijn) ?

Competenties van de medewerkers

De evaluatie van het curriculum en selectie van de experts en leerkrachten die de training zullen verzorgen is een fundamentele zaak, zeker wanneer het nodig blijkt te zijn dat ze over de juiste ervaring moeten beschikken. Ze moeten over de gewenste aanpak van de lessen beschikken en de juiste kwalificaties hebben om de leerinhouden te valideren. De experimenten hebben aangetoond dat het in de context van een gevangenis noodzakelijk is om het team zorgvuldig samen te stellen, ook al betreft het niet om een professionele organisatie.

Maar ze hebben ook aangetoond (in relatie tot de leeruitkomsten van de gedetineerden) dat het noodzakelijk is om combinaties te maken met het pedagogisch, psychologisch en social werk met aandacht voor het artistiek personeel.

De rol van het gevangenispersoneel

Het gevangenispersoneel is een bepalende factor tot het welslagen van de experimenten. De relatie tussen het gevangenispersoneel en de partners van het project is significant. Het betrekken van de penitentiair beambten is onvermijdelijk maar kan meer of minder direct zijn, meer of minder samenwerkend, meer of minder geformaliseerd.

Benadering en selectie van doelstellingen

De fase van selectie van de gedetineerden is het delicaatste moment van het hele project aangezien het onmiddellijk de relatie bepaald met de gevangenen en de bewakers.

Het is dus belangrijk om te bepalen wat de juiste benadering is voor het opstarten van de selectie in functie van de betrokken competenties en motivatie van de deelnemers. Hierbij moet men bepalen hoe breed de gebruikte methode moet zijn voor de gestelde doelen.

Het grootste gevaar schuilt in het feit dat het onzeker is of de gedetineerden blijven deelnemen in het aanbod, m.a.w. het lijkt soms dat gevangenschap een zekerheid geeft van deelname maar in realiteit blijkt dit anders te zijn. M.n. het gevangenisregime zelf kan de plannen in de war sturen door bijvoorbeeld een transfer van een gedetineerde, een wijziging bij de bewaking, een algemeen veiligheidsprobleem waardoor het project vertraagd of zelfs stopgezet kan worden.

Trainingsmethoden

Bij het plannen van trainingen is het erg belangrijk om nauwkeurig te bepalen welke methoden er gebruikt zullen worden om de gevangenen competenties bij te brengen. Men moet zich de vraag stellen over hoeveel tijd men beschikt en welke instrumenten er gebruikt gaan worden. Tevens moet men bepalen welke medewerkers er nodig zijn en of men gebruik wil maken van een formele, non-formele of informele benadering. De trainingsactiviteiten zijn niet alleen gericht tot directe ontvangers, maar moeten ook een impact hebben op innovatie en verandering doorheen de betrokken organisatie bij het doorlopen van het leertraject. In het geval van S4F was het bijzonder belangrijk om i.f.v. het type van training de vooropgestelde objectieven te realiseren met aandacht voor overdracht van arbeidscompetenties al dan niet vergezeld van het behalen van certificaten.

Groepsdynamiek en oplossen van problemen

De groep - waarmee gewerkt wordt - kan een belangrijk instrument op zich worden voor het ontwikkelen van competenties zoals communicatie, leiderschap, conflictbehandeling creativiteit, daadkracht, socialisatie, competitiviteit, samenwerken, ... Het organiseren van de groepsdynamiek en problemen die soms ontstaan kunnen kansen zijn om te werken aan deze competenties.

Als deze competenties nog niet beheerst worden door het team, dan zou een speciale training hierop een voorafgaande versterking kunnen betekenen of men kan mensen aantrekken die de groep hierin kan coachen.

Instrumenten voor certificering

De instrumenten voor certificering van verworven competenties gedurende de experimenten zijn misschien het belangrijkste resultaat van het S4F project maar ook het moeilijkste. Het is afhankelijk van de mogelijkheden van de

partner om de verworven competenties te evalueren in relatie met de arbeidsmogelijkheden en de artistieke waarde van het product. Dit dient te gebeuren met een gepaste opleiding door gekwalificeerde experts waardoor validatie en certificering mogelijk gemaakt wordt door erkende instellingen.

De Europese 2020 strategie geeft aan dat het ontwikkelen van kennis, vaardigheden en competenties een preconditionie is voor economische groei en tewerkstelling zodat de kansen voor toegang tot de arbeidsmarkt en loopbaanontwikkeling verbeterd worden. Hierbij moeten overgangen tussen leren en werken alsook geografische en professionele mobiliteit aandacht krijgen. Met dit perspectief is het duidelijk dat er een systeem van erkenning, validering en certificering van competenties noodzakelijk is. Hierdoor kan elk individu gebruik maken van dit systeem in een geografische context, in de Europese arbeidsmarkt en structuren van onderwijs en training.

Het erkennen van competenties die verworven zijn door een leerproces, ook diegene die in niet traditionele onderwijsomgevingen aangeleerd worden (school en universiteit), is een zeer belangrijke zaak. Het is een proces dat ondersteuning geeft aan de competitiviteit van het structuren, flexibiliteit van leertrajecten, het faciliteren van reïntegratie in opleidingstrajecten door het geven van credits en het faciliteren van geografische en professionele mobiliteit.

Communicatie

Gedurende het hele traject van het experiment – voordien, gedurende en nadien – is het belangrijk om een degelijke communicatieplan uit te tekenen en te realiseren om een vlotte informatiedoorstroming te verzekeren zodat misverstanden met gevangenen en medewerkers in de gevangenis vermeden worden. Dit is nodig om de activiteiten in de gevangenis zonder problemen te implementeren en de gewenste output en uitkomsten te realiseren op een respectvolle en transparante wijze.

Deze communicatiestrategie moet er ook voor zorgen dat het project kenbaar gemaakt wordt buiten de gevangenis waardoor het meer effect zal krijgen en de kans op ondersteuning en samenwerking zal verhogen.

Netwerking

Als afzonderlijke activiteit is het opbouwen van een netwerk een opdracht die moet uitgevoerd worden doorheen het hele experiment. Het is essentiële strategie om de impact te verhogen van de activiteiten op het terrein en zichtbaarheid van het project. Tevens wordt de duurzaamheid van de uitkomsten verhoogd en de inbreng van het publieke, private, locale, regionale, nationale en internationale actoren.

M.b.t. het improviseren in het theater zou het wenselijk zijn om toe te treden tot een bestaand netwerk van theatergroepen, in het bijzonder sociaal theater. Of misschien kan men door middel van artistiek handwerk onmiddellijk een plaats creëren waar organisaties van koophandel elkaar ontmoeten of zelfs derde partijen die niet alleen de producten maar ook interesse kunnen hebben in de competenties van de gedetineerden i.f.v. een latere plaats op de arbeidsmarkt na hun vrijlating.

Table of the good practices implemented in the experimentations

	ARCI Liguria - Affetti Ristretti	ARCI Liguria - Radiologia	Asturia	AufBruch	Eurosucces Consulting	Izmir Governoship	Teatro dell'Ortica	UPSDA
Output van de experimenten	✓	✓	✓	✓			✓	✓
Uitkomsten van de experimenten		✓	✓	✓		✓	✓	✓
Competenties van de medewerkers		✓		✓				✓
De rol van het gevangenis- personeel			✓	✓	✓		✓	✓
Benadering en selectie van doelstellingen			✓			✓		✓
Trainings- methoden	✓						✓	
Groepsdynamiek en oplossen van problemen			✓	✓	✓	✓	✓	
Instrumenten voor certificering			✓	✓		✓		✓
Communicatie				✓		✓		✓
Netwerking	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓

Suggesties

Ter afsluiting, willen we de meest interessante elementen van de experimenten gebruiken met de betrokken verklaringen om enkele suggesties voor te stellen om het verloop van de artistieke activiteiten in de gevangenis te optimaliseren, of het nu formeel of non-formeel onderwijs betreft:

Selectie van de deelnemers: Het is niet vanzelfsprekend dat een gevangene het hele traject kan volgen. Zeker in trajecten waar de productie het resultaat is van een hele groep (bijvoorbeeld een theatervoorstelling) is stabiliteit van groot belang.

Acties:

- Voorafgaand onderzoek met het beleid van de gevangenis naar de beschikbaarheid van de deelnemers
- Een "Plan B" voorzien waarbij mogelijkheden tot vervanging

Betrokkenheid van andere groepen, zoals externen – niet direct betrokken bij detentie – zorgt voor het overbruggen van psychologische en fysieke hindernissen. Zo kunnen studenten, scholen en ouders betrokken worden.

Acties:

- Plan vooraf de mogelijkheden om andere groepen te betrekken bij de leeractiviteiten en controleren van de condities waarin deze moeten verlopen binnen de gevangeniscontext (mogelijkheden voor afstandsleren met brieven of video's).
- Zorg voor afspraken met het beleid van de gevangenis over de mogelijkheden om externen met toestemming te laten deelnemen aan de activiteiten in de gevangenis.

Het linken van de betrokken artistieke ervaringen aan **het versterken van andere organisatorische competenties** die functioneel zijn voor het realiseren van dezelfde artistieke activiteit: zoals "ondernemingsspel", directe betrokkenheid in de organisatie van promotie, administratie, en fondsenwerving...

Acties:

- Plan andere activiteiten die complementair aan de artistieke opdrachten die kunnen uitgevoerd worden onder de verantwoordelijkheid van de gedetineerden zelf.
- Ondersteun het traject met aanvullingen van complementaire activiteiten met onderwerpen die niet strikt artistiek zijn.
- Betrek de gedetineerden bij de economische gegevens van het organiseren van de betrokken initiatieven met een onmiddellijke financiële erkenning van de resultaten.

Combineer de opgestarte artistieke activiteit **met trajecten van psychologische en motiverende ondersteuning** voor individuen en groepen. Help het individu om te starten met een leertraject waarbij competenties ontdekt en ontwikkeld kunnen worden, voorzien van stimuli en mogelijkheden om moeilijkheden te overwinnen.

Acties:

- Onderzoek de mogelijkheden voor psychologische ondersteuning, ofwel in de gevangenis, ofwel er buiten, met aandacht voor de bereidheid om dit alles te integreren. Als alternatief kan men met externen werken indien ze toegelaten worden.
- Stel een schema op voor ondersteuning van gevangenen waarop ze kunnen terugvallen tijdens de artistieke experimenten, in het bijzonder tijdens de momenten wanneer ze bloot gesteld worden aan stress.

Deel de objectieven met de beleidsmakers in de gevangenis, alsook het programma en de regels van de artistieke activiteit. In het bijzonder, betrek de structuren van de gevangenisbewakers, welke cruciaal zijn om de interne legitimiteit te verzekeren in de gevangeniscontext.

Acties:

- Vraag een de directie van de gevangenis om officieel de volgende culturele of artistieke activiteit te communiceren;
- Organiseer meetings met de medewerkers van de gevangenis alsook de bewakers;
- Spreek met actoren in de gevangenis die weinig voeling hebben met het project of zelfs potentieel zouden tegenwerken.

Ter afsluiting, één van de meest belangrijke elementen die bepaald zijn in de experimenten, is het element waarbij gewerkt wordt rond het domein van **het certificeren van het leertraject**. Ook al is het in de kunsten, in het bijzonder de niet-professionele kunsten, niet de gewoonte om competenties te certificeren, toch blijkt uit dit project dat het waardevol kan zijn om een traject van erkenning te voorzien voor specifieke of transversal competenties die verworven zijn door een gedetineerde. Dit blijkt gemakkelijk te zijn in het voorbeeld van de Belgische partner en duidelijk innovatief in het voorbeeld van de Duitse partner. Maar het kan ook wenselijk zijn om een minder structureerd traject te voorzien, vooral bij het non-formeel leren. Hieruit volgt dat elk traject wat de deelnemer de kans geeft om de artistieke ervaring te laten erkennen waardevol kan zijn, zeker in de overgang naar de arbeidsmarkt, zowel in maar nog beter buiten de gevangens

Acties:

- De artistieke organisator voorziet een structuur waarmee de verworven competenties kunnen gevalideerd worden, in het beste geval door het certificeren;
- Afhankelijk van soort van activiteit bekijkt de organisatie of er modellen voorhanden zijn in het betrokken land waarmee men kan certificeren afhankelijk van de contexten;
- Om het eenvoudig te houden voor de gevangene is het belangrijk dat de betrokkene zelf zijn/haar competenties moet kunnen communiceren naar belanghebbenden. Daarom is het aangewezen om een portfolio samen te stellen dat kan gebruikt worden met een curriculum vitae (CV) of dit zelfs een CV kan vervangen.

Het Skills for Freedom projectteam is beschikbaar voor eender welke vraag voor verduidelijking m.b.t. de analyses en verklaringen van deze richtlijnen, indien zij nieuwe activiteiten wensen te ontplooien.

Brussel, 14 maart 2018